

279730

Anul IV. No. 1.

Aprilie 1931.

Observatorul

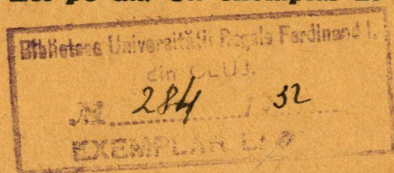
REVISTĂ DOCUMENTARĂ
CULTURALĂ-SOCIALĂ-RELIGIOASĂ.

CUPRINSUL :

ARTICOLE DE FOND	Ciuma băntuie (Presă)	A. Micu
	Adâncirea Vieții	Dr. Alex. Fântânar
VIAȚA ÎN STRĂINĂTATE	Cronica Lunară	I. S.
	Hitler. Afacerea Oustric. Spania.	
	Conferința „Mesei Rotunde.” Radio la Vatican	
FILOSOFIE	De la Cunoștință la filosofie	E. Vidoni
ISTORIE ȘI ARTE	Catacombele	Dr. Zadori-Rusu
	Coroana noastră de oțel	I. Sălăgianu
RĂBOJ	Presă . . . murdară!	Codreanu
	Bosbe de grâu	
	„A demonio meridiano”	
POEZIE	Culme	Dumitrescu
	Requiem	G. D.
	În fața Pietrei Kraiului	D. Nanu
	O revistă ... poetică	
CĂRTI ȘI REVISTE	Noutăți bibliografice	

Redacția și Administrația: Beiuș. Jud. Bihor.

Abonamentul: 200 Lei pe an. Un exemplar 25 Lei.

OBSERVATORUL

REVISTĂ DOCUMENTARĂ CULTURALĂ-SOCIALĂ-RELIGIOASĂ.

Abonamentul :	Redactor responsabil :	Redacția și Administrația :
<u>Annual 200 Lei.</u>	IOAN TEIUȘAN profesor.	BEIUȘ jud. Bihor. Str. Pavel No. 6.

Ciuma bântuie.

O problemă arzătoare.

„Acum sau niciodată“.

Mehedinți

„La presse, ça presse“!

Lozinca modernă.

— Un nou Jules Vernes, un nou Wells, un anticipator al viitorului războiu, ne anunță o descoperire, perfecționată acum într'o mare țară din Europa. — E vorbă de un gaz „de zece ori mai toxic decât hyperita“ și prea grațios botezat de inventatorul lui, cu numele de „lepră galopantă.“

Mulțumită lui, după câteva clipe, trupul soldaților sau al oamenilor celor mai sănătoși va fi numai o rană „gangrenoasă“ și moartea va veni și ea, în goana calului sub forma de „necroasă oaselor“, adică toxicul acesta va pătrunde până la oase, descompunându-le!

Fie și exagerată știrea aceasta nu e de necrezut.

Ce este adevărat, actual, bătător la ochi și mult mai primejdios e presa antifamilială, antinațională și chiar pornografică. Iată ciuma care a sosit și bântuiește la noi,

pustiind mințile și înimile, școlile și familiile bogaților și ale săracilor, din orașe și de prin sate.

Iată ciurma a sosit de mult, bântuiește, pustiește! . . . Vai de acel tată și de acea mamă, vai de acel preot și de acel profesor sau educator, cari nu știe să reacționeze!

Vai și vai de tineretul nostru așa de puțin apărât și așa de puțin preparat și echipat pentru a respinge minciunile istorice, filozofice, pedagogice, sociologice etc . . . care se înfățișează obraznic în orice carte sau broșură, în orice ziar sau revistă, fiecare zi, și circulează — ca un nou adevăr — în cercurile și familiile cele mai bune.

Cu o șiretenie care se preface în modestă și discretă rezervă, afirmațiunile cele mai ciudate, inexacte, mincinoase, antinaționale și anticreștine sunt prezentate ca adevărul cercetat, controlat, ca ecoul științei moderne, al criticii istorice și al celor din urmă concluziuni ale savanților. —

În fața atitudinii sistematic fățarnice și dușmănoase, (a unei anumite prese și celei mai răspândite în România) vrem să întărim până la ultimul leu și la ultima răsuflare presa bună, creștinească și națională.

În fiecare zi, în fiecare oraș, în fiecare școală năvălesc gazele asfixiante ale presei perverse și mincinoase, ilustrate sau nu, luxuos sau prost tipărite și distrug viața sufletească a tineretului nostru.

Trebue să ne învățăm cu toții la războiul de apărare împotriva acestor gaze nimicitoare ale sufletelor sau . . . să declarăm faliment național și creștin.

Iată ce scria nu de mult Dr. N. Flueraș ¹⁾ sub titlul:

¹⁾ Vestitorul 15 Februarie 1929 Nr. 4

Sub stăpânirea presei.

Este neîndoios, că mijlocul cel mai puternic în educația mulțimii și în conducerea masselor este presa. *Gustave Le Bon* a spus că, pe lângă cinematograful, presa este cel mai sigur purtător al microbilor contagiunii mintale. Faptele descrise în cele mai mici amănunte se imprimă în mintea cititorilor și stârnesc dorința de a le imita.

Contagiunea mentală ce o produce presa este hotărâtă de intențiunea celui care a fixat de mai nainte înșiruirea literelor în cuvinte ce se înlănțuiesc formând frazele, cari varsă în suflete microbii contagunii. Dacă această varsă în mașinile rotative microbii descompunerii sufletești, atunci urmează epidemia îngrozitoare a sufletelor, rezultanta a asfixierii mintale cu miasmele distrugerii vieții sufletești. Gazele asfixiante distrug viața organică, ideile — microbii răspândiți prin presă — distrug, în rândul întâiu, viața sufletească. Ca și gazele asfixiante ideile țâșnite dintr'un creier învâscut în spoiala imoralității sunt la fel distrugătoare și îngrozitoare amenințare a vieții omenești.

Dar, spre deosebire de gaze cari produc moartea fizică în mod necesar, presa, aceasta putere formidabilă a stăpânirii masselor, poate face ca misterioasele rotative să împrăstie și germenii unei vieți suculente producând, în locul întunecului rece și umed din suflete, lumina și căldura creatoare de energii.

Așa poate să fie presa blăstăm sau binecuvântare în rândurile unui popor, după cum este stăpânită de slujitorii întunericului sau de slujitorii luminii. În urmăre, ucenicii lui Cristos — lumina cea adevărată — nu pot fi nepăsători în fața unui atare adevăr, mărginindu-se la mijloacele obicinuite de răspândire a luminii, care este cuvântul lui Dumnezeu pentru mântuirea sufletelor.

Sunt bune, folositoare, și indispensabile predicile, misiunile și nu ne putem lipsi de școale, dar fără presă creștină, fără organ de publicitate, care să cuprindă sub stăpânirea sa toate sufletele, ne asemănăm unor pescari, caii plutind în

niște bărci ar încerca să lupte împotriva *dreadnoughturilor* unui dușman bine echipat. Pentru aceea spunea Papa Piu X., că înzădar clădim biserici, înzădar facem misiuni și înzădar înființăm școli, dacă neglijăm presa. . .

Concluzie practică . . Arma modernă.

Ca armă de precizie, de penetrațiune și de biruință în bătăliile zilnice ale ideilor și ale influențelor pentru cucerirea poporului, a semidoctilor și chiar a lumii culte, revista și ziarul de mult au întrecut cartea.

Deci cu toții să ne sprijinim unii pe alții ajutând efectiv și bănește (cel puțin plătind abonamentele noastre) periodicele cu spirit național și creștin.

Din partea noastră am făcut de la început cea mai efectivă propagandă pentru cărți și reviste bune. Și declaram cu mândrie că am fondat și susținem revista noastră numai cu gând de a promova efectiv și direct ridicarea nivelului național: intelectual, artistic, literar, istoric, moral și religios.

În fața năvălirii ziarelor și revistelor ușoraticе, goale sau pline cu nimicuri sau fleacuri, și mai ales în fața numeratelor periodice direct demoralizatoare și falsificatoare ale adevărului istoric, filosofic și religios, pretindem să fim înțeleși și sprijiniți efectiv de toți bunii români și de toți bunii creștini.

Numai proștii și egoiștii vor putea scăpa de datoria propagandei, căci, pe câmpul luptei doctrinale, invidioșii vor fi în curând demascați.

Invităm pe toți intelectualii să se documenteze mai pe larg în cea din urmă carte a Dr. N. Brînzeu ¹⁾.

„ . . . Napoleon, văzând efectivul propagandei îndrăznețului redactor din Coblenz, Görres, a numit presa a 5^a mare

putere a Europei. Azi liniștiți o putem numi *prima*, ba *singura mare* putere a lumii . . .

. . . Armata neagră a lui Gutenberg. Rândurile acestei armate, șirele de tipar, atacă, lovesc, străpung, distrug tot ce le stă în cale . . .

La fiecare parohie (școală, comună, societate sau institut) să fie un mic depozit de produsele presei bune, din care să se alimenteze colportorii și membrii apostolatului laic, cari se ocupă de desfacerea lor . . . Preotul (profesorul, învățătorul, pedagogul, tatăl sau mama) se va ocupa și direct cu desfacerea cărților bune (și a revistelor și ziarelor bune, adaptate natural nivelului intelectual a cititorilor) . . . Cuvintele marelui păstor: Inzădar veți construi biserici, veți aranja misiuni, veți întemeia școli; toate operele voastre bune vor fi distruse, toate eforturile vor fi zădarnice, dacă nu veți ști să mânuiți arma defensivă și ofensivă a presei“.

Intelligenti pauca

A. Micu.

ADÂNCIREA VIETII RELIGIOASE.

Statutele Agrului.

MOTTO ; „ In cursul unei și singure zile, ori mai bine zis *nopti a vieții noastre* avem un singur lucru de isprăvit : să iubim pe Isus, să-L iubim din toată inima și toate puterile noastre și suflete să *cucerim* pentru Dânsul, ca și aceste să-L iubească”.
(: *Sfânta Terezia de Pruncul Isus* : „Autobiografie“.)

Elementul laic al catolicismului a înțeles glasul timpurilor, când a organizat acțiunea catolică. A dat dovadă, că înțelege că tocmai credința lui este expusă la cele mai grozave încercări și că știe bine că *cu cât mai mulți factori ai propășirii și fericirii neamului omenesc s'au prăbușit, cu atâta este mai grea sarcina, care a rămas în cărca factorului, care pe ceilalți pe toți i-a întrecut, și care este credința.* Și ca să adâncească și să întărească această credință, cel dintâiu și cel din urmă și singurul factor al fericirii neamului omenesc, s'a ridicat acest element laic și a zis : *timpurile grele la grele încercări au pus credința noastră sfântă, ne cerem partea din aceste sarcini.* Și a organizat acțiunea catolică.

S'ar putea numi o revoluție sfântă a laicilor, iar *esteticianii* posterității îi vor da numele de *frumosul istoric.*

Frumos, pentru că cere numai sarcini și obligațiuni fără indrițuri. Și le cere, că să le dai de bună voie. — *N'are pretenții, că va indrepta credința și n'are intențiunea să discute asupra adevărilor ei : aceste le primește din partea Bisericii nealterate și nealterabile.* — Voiește a practica credința și bineștiind, că adevărul este etern, dar oamenii și viața, deci formele și modurile aplicării adevărului sunt și pot fi noi și variabile, ne lămurște asupra acestora : *pune o unitate de ritm în pulsațiunea variabilă, care este aplicarea adevărului etern și exercitarea și practicarea credinței invariabile și neschimbate și voiește a accelera, intenzifica și generaliza această pulsațiune până ce ea va deveni ritmul vieții și mersului lumii întregi.*

Acțiune catolică este și Agrul : acțiunea catolică a româ-

nilor uniți. Agrul și românii uniți, cari l'au făurit, s'au angajat însă să ia asupra lor o sarcină cu mult mai mare decât oricare acțiune catolică. Pentru că dacă acțiunea catolică a marilor popoare din Apus are menirea de a pune o unitate de ritm în pulsațiunea, ce este aplicarea adevărului etern și exercitarea și practicarea credinței și de a accelera, intenzifica și generaliza această pulsațiune, atunci pentru noi românii uniți cu Agrul nostru acest șir lung al îndatoririlor grele, pe cari le-am luat asupra noastră prin înființarea Agrului, se oprește cu una, care în gravitatea ei întrece doar întregul ansamblu al celorlalte: *noi românii uniți nu putem pune o unitate de ritm în pulsațiunea exercitării și practicării credinței, noi nu putem accelera, intenzifica și generaliza această pulsațiune pentru singurul, dar tragicul motiv, că la noi nu există această pulsațiune, nu există această practicare și exercitare conștientă a credinței.* Ori dacă nu există și până ce nu va exista, nu avem în ce să punem o unitate de ritm, nu avem ce să accelerăm, să intenzificăm și să generalizăm.

În consecință cu toate că Acțiunea Catolică în general nu și poate restrânge activitatea la exercitarea și practicarea credinței, totuși a face și aceasta este o condițiune sine qua non de a-și putea ajunge scopul propriu zis: a face ca să se aplice adevărurile credinței catolice în toate manifestațiunile vieții, atât în viața particulară, cât și în cea publică, a îndruma viața publică și privată potrivit eticei creștine.

Această condițiune sine qua non nu o avem noi românii uniți: Trebuie deci să o creăm! Iată plusul de sarcină pe care îl avem față de Acțiunea Catolică din țările din Apus! Iată rostul punctului b. al Art - lui 3 al Statutelor Agrului: „Adâncirea vieții religioase a membrilor și intenzificarea educațiunei religioase“.

* * *

Sfânta Tereza de Pruncul Isus cu drept cuvânt se poate numi Sfântă *modernă*. Dânsa a trăit în veacul — deja modern — al XIX — lea. A cunoscut în viața ei pământească și cu atât mai vârtos vede, acuma din Cer, sufletul de mii de boli chinuit al omului modern.

Cunosc o rugăciune admirabilă către Dânsa. Un pasaj din aceas-

stă rugăciune caracterizează așa de bine omul de azi — românul unit de azi. Să-mi fie ertat a reproduce acest pasaj: „Setoși și cu dor Te privim cu toții, cari *ne-am micit în credința noastră și departe ne-am dus din fața Domnului. In ogor părăsit s'a schimbat sufletul nostru. Uită, el nu mai produce flori. Ne-am pierdut toată nădejdea. Gol este sufletul nostru, pentru că în viața noastră nu mai avem bucurii. Am uitat că trăim din credință, să ne rugăm cu fețele și mâinile ridicate spre ceruri. Sufletul nostru și-a pierdut afecțiunea față de harurile Sacramentelor. Isus înzădar ne așteaptă în altar!*“

Acest mic fragment de rugăcune și fiecare frază dintrânsul este o amară auto-acuzațiune în gura tuturor acelor, cari rostesc rugăciunea. Dar ce să zicem despre aceia, cari nici nu o rostesc, pentru că nu o cunosc. — Nu tocmai rugăciunea aceasta nu o cunosc dar nu cunosc nici urmele dintre elementele constitutive ale acelor acuzațiuni grave, cari sunt cuprinse în ea, și cari subsistă și băntuie. Cari sunt ca eschimoși, cari în țara lor de gheață nu cunosc dorul după adierile primăverii din Riviera, pentru că n'au noțiunea căldurii și sunt ca omul, care stă pe o stâncă înaltă și nu observă, că sub stâncă pulsează viața și fuge spre o țară mai frumoasă și nu știe că și dânsul ar avea dreptul și este creat ca să fugă cu viața, pentru că n'are noțiunea unei vieți mai bune, mai frumoase, mai înalte.

Noțiunea căldurii unei vieți de o înaltă concepțiune catolică: iată ceace ne lipsește și la care și pentru care trebuie să fim educați, iar a da aceasta educațiune este cea mai urgentă problemă, pe care trebuie să o rezolveze în primul rând Agrul. In aceasta lipsă desăvârșită a noțiunii unei vieți de o înaltă concepțiune catolică rezidă deosebirea mare între problemele cari așteaptă rezolvare din partea Acțiunii Catolice al popoarelor din Apus și între problemele, pe cari Agrul nostru urmează să le soluționeze. Mare este pasul, cu care Acțiunea Catolică a țărilor apusene merge înaintea Agrului și pe care Agrul trebuie să-l facă mai întâi ca să poată ajunge într'un rând cu acea.

Agrul prezintă toate garanțiile, că va ști să rezolveze problema. Cum va face acest lucru, ce trebuie să facem noi membrii Agrului,

prin cari și pentru cari urmează să se rezolveze problema: iată chestiunile, despre cari trebuie să discutăm neîncetat căutând și deslegări practice și aceste să le și punem în aplicare.

* * *

Noi românii nu trăim de loc viață sufletească. Viață sufletească?! Este semnificativ, că lumea dela noi fuge de viața sufletească. I-e frică de ea și o vede în culori negre. Negre ca coșciugul și afirmă despre ea, că ceea ce se afirmă de viață, propriaminte nu este altceva decât moartea. — Cineva dacă o trăiește, poate lua rămas bun dela toate bucuriile de pe acest pământ, el este îngropat cu dangăt de clopote și cântări funebre și nu mai are altă menire, decât ca tăvălindu-se pe pământ să nu cuteze nici să-și ridice ochii și n'are altă obligațiune și alt rost în această viață decât ca să se flageleze, să se chinuie, să mediteze mereu de pocăință, de iad, de pedeapsă și în *aierul* sufocat al scaunului de mărturisire bătându-și pieptul mereu să-și înșire păcatele. . . . Pe seama lui nu mai există pământul, natura cu frumusețile ei, societatea, bucuria curată a artelor. El este constrâns să *încunjure* bameții și să *înrască*! — Aceasta este concepția omului — tip dela noi despre viața sufletească. - A-l scoate din aceasta convingere greșită este o problemă primordială, pe care Agrul trebuie să o rezolve.

Rezolvarea practică a problemei conform părerii mele modeste ar fi triplă.

1. Agrul în centrele lui mai mari să organizeze *exerciții spirituale pentru credincioșii laici*. Cred că în centrele reședinței episcopesci s'ar putea aranja ușor aceste exerciții așa dupăcum se țin ale preoților. Preasfințiții Episcopi să fie rugați ca să delege în acest scop pe cei mai destoinici preoți, cari să conducă aceste exerciții.

2. Agrul să organizeze el însuși, ori să intervină la Înaltul cor Episcopesc ca acesta să organizeze în centrele reședințe episcopesci *cursuri de apostolat laic*, unde laicii cari se vor prezenta de bună voie — și sunt firm convins că ar fi mulți ca aceștia — să fie sistematic educați și instruiți în știința și arta, care este apostolatul.

3. *Acești apostoli laici în centrele lor mai restrânse, în orașele lor și în satele lor sub controlul și cu conlucrarea și ajutorul preoților lor să organizeze misiuni populare*, cu cari

ocaziuni precum și în afară de aceste ocaziuni de câte ori numai cu prilej bun și potrivit să convingă prin exemplul lor și prin vorba lor lumea, cu care au contact, că viața sufletească nu înseamnă moarte, că ea este viața cea adevărată, viață care nu vede moartea nici odată. Bine să înțeleagă: nici odată! Pentru că viața aceasta ține în veci. Cea pământească se sfârșește, acest fapt nu-l poate contesta lumea, dar cea spirituală n'ci odată. Firul ei Dumnezeu l'a tors și l'a fecundat cu raul eternității, care îl crește, îl nutrește și mărește până în vecii vecilor. !

La viața aceasta fericită trebuie să ne învețe Agrul ca să știm că cine suntem, ce suntem, să ne cunoaștem pe noi înși-ne și să știm, că pentru ce trăim. Nu de jale și de încovoieri de spinare, ci de entuziasm și de frunte ridicată, nu de glie și de lanțuri, ci de aripi și de libertate ne vor grăi preoții și episcopii noștri și vom grăi noi apostolii laici ai Agrului. Nu de moarte, ci de viață și nemurire! Căci vor și vom grăi cu cuvintele Aceluia, care a zis: „Eu am venit ca viața să aibă și mai mult să aibă“.

Mari vrem să fim cu toții, mari trebuie să fim în sufletele noastre. Și dacă vom trăi o viață sufletească să fim ca oameni ori cât de mici, totuși vom fi mari, pentru că vom fi asemenea lui Cristos. . .

La viața aceasta trebuie să ne învețe Agrul. Să o treacă în conștiințele noastre. Să ne convingă asupra rostului și asupra necesității acestei vieți, care singură este viață conștie. Se numește sufletească nu pentru că doar manifestațiuni exterioare n'ar avea, ci pentru că rădăcinile ei se nutresc din sufletele noastre și florile și fructele ei le produce pentru sufletele noastre. *Este lupta sufletului nostru pentru sine însuși, la care ne dă ajutorul necesar însuși Dumnezeu, pentru că eu este întrebuițarea sistematică a harurilor lui Dumnezeu ca să ne apropiem tot mai mult de scopul nostru etern; nizuință cu păcat de moarte nici odată, iar păcat lesne iertător cu știință și cu voință să nu săvârșim, luptă neconținută ca darul lui Dumnezeu permanent în sufletele noastre să și aibe sălașul, acolo să crească mereu și ca prin virtuți să ne îmbogățim inimile. . .*

Atunci, când Agrul va reuși să facă, ca acest popor român unit așa de conștiu să fie de necesitatea unei vieți su-

*fletești, cât de conștii sunt popoarele catolice din Apus, atunci el va putea zice, că s'a achitat de o obligațiune primordială impusă de statute: adâncir a v. ții religioase, și atunci **ogorul părăsit, care este sufletul nostru, se va preface iarăși în pământ roditor, el iarăși va produce flori, ne vom recâștiga nădejdea, plin va fi sufletul nostru și viața noastră plină de bucurii, vom ști iarăși să trăim din credință și a ne ruga cu fețele și mâinile ridicate spre Cer, sufletul nostru î-și va recăpăta senzibilitatea față de harurile sacramentelor. . . Isus nu ne va aștepta în zădar în altar. . . .***

La muncă deci cu suflet și elan. . . pe buzele noastre cu rugăciune caldă către Sfânta noastră din cuvintele căreia am pornit, că „avem un singur lucru de isprăvit: **să-L iubim pe Isus** din toată inima și din toate puterile noastre și **suflete să mântuim pe seama Lui, ca și aceste să-L iubească!**“ . . iar rugăciunea să fie aceasta: „Dulce și mititică Sfântă! De floricelele frumoase și mereu înfloritoare ale sufletului tău avem nevoie. Deschide ferestrele încunjurate de flori ale Cerurilor și privește marea noastră mizerie sufletească. Fă bine cu sârmanii păcătoși, vară cu mâinile Tale în sufletele lor florile călduri mari a sufletului Tău mititel. Ca să răsară acolo iarăși frumusețile primăverii. **Să se înbogățească fiecare. . . unit cu credință și iubire și cu harul binefăcător al Domnului, aruncă din belșug florile Tale asupra Agrului, ca el să poată fi pentru acest popor, ceea ce ai fost și ești Tu pentru poporul Tău. Amin“.** ¹⁾

Dr. Alex. Fântânar.

¹⁾ Frații noștri ortodoksi, vor găsi aici și ei, îndrumări și indemn.

VIATA ÎN STRĂINĂTATE.

Hitler-iana și câteva senzaționale!

Viața parlamentară germană și-a pierdut calmul. Dar totuși până la 10 Febr. a. c. nu s'au produs manifestații cari să aibă acel caracter de nevrosă împacientă și tulburentă pe care l'a avut ieșirea național-socialiștilor, a comuniștilor și a partidului „Landvolk” din plină dezbateră parlamentară.

Deputatul național-socialist de, Stoehr, a demisionat din demnitatea de vice-președinte al Reichstagului și a făcut apel la președintele Reichului — Hindenburg — să disolve actualele camere. Aceasta ieșire violentă a național-socialiștilor, pe motivul unei chestiuni de regulament, a provocat o impresie penibilă în întreaga republică germană. Presa, mai ales cea de dreapta, comentează aprins urmările acestui gest și concluziile la cari ajunge sunt defavorabile naționaliștilor.

„Landvolk” — partidul lui Hugenberg — se și pregătește să reentre în parlament, dar Hitleriștii par mai decizi ca oricând să continue obstrucția contra Reichstagului — pe care îl numesc „al planului Ioung” — pregătindu-se la convocarea unui parlament la Weimar care să lucreze alături de cel de la Berlin. Dar aceste intențiuni sunt puștile

Merită mai mult interes încercarea pe care o vor face socialiștii-naționaliști de a aduna numărul de semnături necesare, (20.000 cere constituția) pentru a provoca un plebiscit care să pretindă disolvarea actualului Reichstag.

Parlamentul însă continuă să lucreze și fără opoziția ultranaționalistă.

În locul lui Shotetz a ajuns vicepreședintele Reichstagului populistul von Kardorff iar președintele dl Loebe a anunțat că social-naționaliștii au avut grije ca, înainte de a se retrage să-și ridice anticipat diurnele cu toate că s'au retras fără a cere

concediu. Din aceste motive chiar o propunere care venea din tabăra lor, ca diurnele deputaților în concediu să se dea șomerilor, nu poate fi realizată.

În pasul în care a intrat hitlerismul german nici nu este acesta al comediei ieșirii din Reichstag și a parodiei dela Weimar. Gravitatea situației o prezintă ferma convingere pe care și-a format-o cancelarul Brüning ca să sfârșească odată pentru totdeauna cu acești aroganți detentori de simpatii populare.

De altfel lui Hitler i-a reușit să-și atragă și antipatiile catolicismului german. Președintele centrului prelatul Kaas cu toate sentimentele sale șoviniste în calitatea sa eclesiastică a adresat preoțimii și credincioșilor din eparhiile sale o circulară în care interzice catolicilor participarea la întruniri hitleriste și mai ales a face parte din acest partid.

Aceasta fermă ținută a catolicismului față cu hitlerismul, este urmarea evoluției acestui din urmă spre formula exclusivistă a unui erez. Ori a fi hitlerist și prin urmare adept al urei și al egoismului național, nu se putea tolera în aceeași vreme cu sentimentele catolice, de pace și iubire.

Astăzi situația hitleriștilor catolici din Germania este identică cu aceia a Acțiunii franceze (Action française) din Franța.

Rezervele bisericii în față cu hitlerismul vor avea urmări grave pentru popularitatea acestui partid. De pe acum în Siberia organizații întregi au abandonat pe cei cu crucea încărligată ceiace învederează disciplina admirabilă a catolicismului german.

Și se prea poate că întreaga mișcare să-și piardă terenul atâta timp cât Brüning, cancelarul catolic al Germaniei, de o parte iar de ceialaltă biserica însași va reacționa în contra hitlerismului cu tot sprijinul financiar pe care îl are — scriu ziarele — dela o principesă româncă și dela un bolșevic.

Dar fiindcă am comis o indiscreție trebuie să ne explicăm. În ziarele maghiare dela Budapesta (pe urmă articolul a fost reprodus și în ziarele din Ardeal, iar în cele dela București am citit aluzii transparente la aceasta nostimă desvăluire), în speță „Pesti Naplo“, publică un reportaj al corespondentului

din München al acestui ziar, despre o vizită pe care i-a făcut-o lui Hitler, temutul exponent al naționalismului radical german.

Di Rab Gustav, așa se numește autorul reportajului, ne spune că Hitler locuiește într'o vilă somptuos aranjată, a la renaissance, proprietatea principesei Cantacusino, care locuiește etajul acestui imobil.

Intre principesa Cantacusino (cine nu o cunoaște în țara românească?) și Hitler, cunoștința e destul de veche și chiar dela început boeroaica din România, prea generos a ajutat cu avutul ei românesc, infiriparea naționalismului, care ne va fi și noauă de furcă când îi va veni vremea.

Când am citit aceste insinuări budapestene — cunoscând sursa — am zâmbit (credeam și astăzi că e vorba de un șantaj) pe urmă ne-am indignat în față îndrăznelei ziaristilor streini de a da în vileag intimități cari compromit nu o femeie (principesă ce o fi ea!) nu un președinte de partid ci un popor întreg al cărui înaltă aristocrație și conducătoare clasă socială își uită de cele mai elementare îndatoriri naționale încurajând într'o țară, forță dușmănoasă, reorganizarea elementelor reacționare și fanatic de vrăjmașe a nouilor orânduiești.

Nu se poate ca o principesă română, mai ales din mândra casă domnitoare a cantacusinilor, să-și uite de neamul și de țara ei în așa fel. Nu ne putem împăca cu acest gând!

Domnul Rab a greșit. Pe intrarea somptuoasei vile nu era gravat în tabla de marmoră: Princessin Cantacusine ci Frau Brückner (vezi Curentul din 2-III -931.)

Afacerea Oustric.

Un nou enorm scandal financiar preocupă opinia publică franceză. Dimensiunile pe cari le are aceasta delapidare nu au fost întrecute de cât de a celebra afacere a construirii canalului Panama.

132 milioane de franci depuși la banca „Credit Foncier“ au fost însușiți și neautizați de bancherul Oustric întovărășit cu câțiva parlamentari francezi și cu Di Gaston Vidal fost sub-

secretar de stat, precum și cu un desertor din armata română, evreul Moise Sarovici.

Sarovici era intermediarul și codoșul tuturor încercărilor riscate și necinstite în urma cărora mii și mii de acționari și deponenți modești au ajuns la săpă de lemn. El a înscenat afacerea pe care o presentă extrem de mănoasă dela Sina Viscosa și a atras în sfera lui de interese mai mulți bancheri streini dintre cari bancherul italian Ganbino pare mai compromis.

Declarată în stare de faliment banca lui Oustric are un pasiv fabulos care se ridică la suma de un miliard și 550 milioane franci.

Intreaga afacere se găsește astăzi în fața comisiunii de anchetă parlamentară în numele căreia deputatul Buyt a propus trei posibilități de judecare a inculpaților: trimiterea înaintea Inaltei curți, stigmatizarea și trimiterea dosarelor la ministerul justiției.

Trimiterea înaintea Inaltei Curți este reclamată de faptul că în această delapidare sunt compromiși o serie de politicieni și parlamentari francezi.

De altfel și opinia publică numai în cazul acesta ar avea o deplină încredere în imparțialitatea judecătorilor. Casul doamnei Hanau care astăzi se plimbă liberă sfidând mulțimea deponenților și acționarilor pe cari i-a excrochat nu de multă vreme, este prea viu în fața celor furați de Oustric, ca din nou să nu se mai repete aceasta indolență legală și judiciară.

Tocmai în vederea ajungerii în fața acestui înalt tribunal presa franceză face propuneri asupra felului cum el ar trebui să se constituie.

Astăzi conform prevederilor legale senatul ar trebui să se constituie în instanța de judecată. Dar încrederea nu e prea mare. Prea multă politică și prea puțină dreptate ar fi partea impričinaților.

Presa cere deci, o înaltă curte compusă din oameni a căror cinste este neîndoiasă, al căror trecut e o garanție.

Actuala *Inaltă Curte* va funcționa în virtutea legilor din 24 Febr. și 12 Iulie 1875. Procedura care se practică înaintea ei însă a fost alcătuită numai în urma funcționării acestei Curți

și dela caz la caz. Cele mai cunoscute procese în cari ea a funcționat în timpul din urmă sunt: cazul generalului Boulanger 1889, afacerea Malvy 1918 și Caillaux 1920.

Revoluții spaniole.

Așa îmi imaginam și eu o busculadă pe străzile Madridului cum o descrie într'un reportaj al său din Petit Parisien dl Henric Beraud: o „furtună caniculară“.

Acești civedini evlavioși și romantici cari se prostern în praful ulițelor când procesiunea prelaților trece cu alaiul ei medieval, nu pot fi preschimbați în câteva ceasuri în așa fel ca să-și verse sângele pe baricade pentru o Spanie care va deveni prada legilor fracmasonice, a socialiștilor republicani și a aventurierilor politici.

Și cu toate aceste dl Beraud la intervale de câteva ceasuri a văzut pe aceeași pieață o procesiune și un măcel.

* * *

Nemulțumirile din Spania sunt amenajate de unele elemente extremiste și sunt motivate într'o oarecare măsură prin criza economică care bântuie dealtfel peste tot.

Sistemul de guvernare dictatorial pe care îl inaugura Primo de Rivera înainte cu 7 ani și care fu continuat de generalul Berenguer nu mai putea să dureze tocmai pentru a proteja responsabilitatea situației critice între parlamentul ieșit din voința poporului și guvernul alcătuit din oamenii regelui.

Generalul Berenguer avea deci misiunea de a reintrona în Spania viața constituțională. El fixase datele alegerilor pe 1 Martie. Aceste alegeri urmau să aibă loc în respectul constituției din 1876. Tocmai pe acesta chestiune izbucnise criza guvernamentală și generalul Berenguer trebui să plece pentru a-și lăsa locul stângei royaliste.

Opoziția anume, considera prin dictatură abolită și constituția și cerea convocarea unei constituante. Berenguer însă

pentru a fi cât mai conciliant admise doar o revisuire a constituției în ceiace privește o restrângere a prerogativelor regale.

Când cei trei șefi ai fracțiunilor liberale monarchiști, Romanones, Garcia Prieto și marchizul de Alhucemas, trecură și ei de partea „constituționaliștilor” — în ziua de 13 Febr. — Berenguer își înaintă demisia căci el ajunsese desarmat de toate partidele cu excepția conservatorilor. Înainte de a pleca însă, el amână alegerile din 1 Martie și constituie un tribunal special pentru cauze electorale modificând legea electorală în vigoare.

Regele Alfons se consultă cu șefii tuturor partidelor de stânga pentru ai îndupleca la o înțelegere și ar fi fost dispus să facă unele concesii căci și printre monarchiști ideile liberale au prins rădăcini.

Într'o nesiguranță politică atât de accentuată bineînțeles că republicanii, revoluționarii și radicaliștii ajutați cu bani sovietici au povocat disordini și încăerări.

Dar „revoluția” din luna aceasta a fost departe de a fi așa de bine organizată cași bunăoară încercarea din Ianuarie 1929 dela Ciudad Real sau cea din anul trecut dela Iaca și Huesca.

Regele în cele din urmă a putut să-și formeze guvernul în cap cu admiratul Aznar, personalitate, în afară de partid.

Numai alegerile cari vor trebui să urmeze în termen de trei luni — dacă din cauza uneii revoluții nu vor fi amânate din nou — vor arăta adevăratele convingeri și sentimente ale poporului spaniol.

Este interesant să menționăm aci, că socialismul nu este de loc încântat de triumful ideilor avansate în Spania.

„La Republique” și alte ziare socialiste îl susțin pe Regele Alfons pe motivul că o autoritate stabilă și serioasă în Spania nu o poate deține de cât regalitatea iar Franța nu doarește să aibă un vecin tulburen și nărăvaș.

În ziarul „Figaro” dl Louis Bertrand, eminent publicist și academician, exprimă fără reticențe ceiace poate să aștepte Franța — vecină a Spaniei — dela o schimbare de regim și dela o republică spaniolă.

„Acea Spania va fi un pericol permanent pentru noi, căci

ea va fi guvernată de oameni cu sentimente germanofile și sovietice. Ea și-ar îndrepta în contra noastră masele ignorante și fanașitate“.

Adeseori ne obicinuim să zicem că civilizația franceză este aristocratică. Ea nu poate să fie comunicată decât aceloră cari i-se aseamănă. Prin urmare noi trebuie să-i susținem pe acei intelectuali din Spania cari pot să ne înțeleagă și cari azi dețin frânele guvernării“.

„De aceia radical-socialiștii cari aclamează zorile republicii spaniole sunt niște rătăciți cari își pierd ușor busola judecății. Ei au fost aceia cari atunci când o puteam face au împiedecat desbînarea Germaniei într-o jumătate dusină de monarhii și a preferat instaurarea unei republici unitare și tot atât de dușmănoase cași imperiul de odinioară“.

Conferința „Mesei rotunde“.

B.C.U. Cluj / Central University Library Cluj.

În țara îndepărtată a basmelor cu prinți înalți și împodobiți cu diademe în cari strălucesc pietrele scumpe cele mai rari, s'a deslănțuit furtuna neliniștilor sinistre pentru unii și mântuitoare a unui ideal sfânt pentru alții.

Indiile engleze de când s'a găsit animatorul uriaș, profetul trecut în convingerea națiunii sale, Gandhi, se îndrepta cu pași repezi, dela autocrația, care le-a stăpânit secole de-a rândul, spre democrația zorilor noi ai independenței.

* * *

Regimul actual din Indii este întemeiat pe constituția din 1919. A fost un paș uriaș pentru felul cum erau guvernate aceste colonii engleze acordarea unui regim constituțional. De la aceia dată prerogativele vice-regelui au fost restrânse. Se creiase un consiliu particular compus din 7 membrii, dintre cari 3 erau indieni, un consiliu de stat care număra vreo 60 de membrii dintre cari 30 erau aleși de un scrutin restrâns și în fine la Delhi se întruni un ansanblu național compus din

145 deputați dintre cari 104 erau aleși. În felul acesta vice regele trecu printre suveranii constituționali.

Maharadjii, radjii, maharanii și ranii au fost lăsați și pe mai departe să-și guverneze ei provinciile lor. Alte provincii au trecut sub administrație exclusiv engleză iar altele erau sub controlul parlamentului indian.

Englezii dețineau în mod unitar forțele armate și polițienești, justiția, finanțele și lucrările publice. Aceasta scindare de puteri cunoscută sub numirea de *dyarchie*, a fost punctul nevralgic al constituției din 1919.

Lordul Chelmsford și de Montagu părinții spirituali ai acestei constituții erau convinși evoluționiști cari așteptau cumini să asiste la atrofierea simțului critic exagerat al unor politicieni fără răspundere și în acelaș timp așteptau să audă glasurile recunoștinții în rotonda dela Delhi. Ori nimic din aceste nu s'a produs. După zece ani de dyarchie, Anglia trebui să ancheteze la fața locului accesele cholerice pe cari le are colosul indian în afacerile politice. Și în scurtă vreme apăru vinesul: Gandhi.

Anchetă făcută de către Comisiunea Simon (7 membrii) în numele parlamentului, asupra situației economice și morale a avut de trecut peste momente grele și peste obstacole ingenios alcătuite.

Dl Simon fu primit pe pământul indian cu meetinguri de protest cu voturi de neîncredere din partea consiliilor legislative provinciale și din partea adunării naționale din Delhi. Organizații de boicotaj îi nelinișteau și împiedeau deplasările prin țară. Dar mulțumită elocenței dlui Simon toate acestea sfârșiră prin a-i face pe indieni să-și recunoască interesele de a fi pe bună pace și în scurtă vreme în anticamera dlui Simon autohtonii făceau coadă.

Intențiunea dlui Simon era ca să canalizeze mișcarea națională indiană spre acceptarea unui regim de dominion, precum îl au cea mai mare parte dintre coloniile engleze. Dar Gandhi apăru pe neobservate pe orizontul Indiilor. El cerea independența și masele îl urmau fanatizate.

Dl Simon trebui să câștige timp și să nu-și piardă legă-

tura cu elementele moderate. El asigura deci pe cei cari îi mai acordau încrederea că statul indian va fi desbătut la Londra într'o conferință unde delegații indieni, de orice convingeri și tendințe, vor fi primiți.

Cinci zeci de membrii ai diferitelor partide indiene și-au anunțat prezența- Se aștepta și participarea lui Gandhi. Dar profetul nu voia să părăsească închisoarea din Mahatman, unde era închis.

El formulă totuși deleanțele indiene și ceru: un guvern responsabil față cu poporul indian, dreptul de separare de Imperiul britanic, un control al finanțelor și al armatei, discutarea datoriilor publice indiene și eliberarea deținuților politici.

Situația deveni gravă în urma comunicării și concretizării atât de admirabile a nisuițelor indiene.

Astfel raportul dlui Simon la Conferința mesei rotunde nu avea decât să constate un singur lucru (poate cu pesimismul lui Rudyard Kipling de odinioară) Indiile s'au trezit.

Conferința începu și raportul Simon fu examinat în amănunte. El prevedea o federalizare indiană după ce mai înainte s'ar proceda la o nouă împărțire administrativă și provincială a teritoriului indian. Vice-regele ar fi pierdut o serie de prerogative în favorul guvernatorilor provinciali. Consiliul de stat și cel particular ar fi menținut și pe mai departe. Parlamentul ar urma să funcționeze tot cu acelaș număr de membrii. Dar dl Simon încheie raportul său afirmând că și pe mai departe armata engleză va trebui să apere interesele și frontierele indiene.

Induși și musulmani, brahmani și catolici, indienii au ascultat cu atențiune încordată raportul Simon.

Și la rând au cântat să-l dărâme punct cu punct.

Naționaliștii au atacat principiul federalist și cel electoral, catolicii indieni trebuiau să se apere pe două fronturi și în decursul întregii conferințe orientul acestor cuceria pas cu pas față cu rigoarea engleză.

În ziua de 6 Febr. a. c. apărură pe străzile din Bombay manifestele delegaților indieni cari au fost la conferințele dela Londra. Ei declară de abolită încercarea de a introduce în Indiî un regim de dominațiun. Constituția indiană va fi redactată

și toți fiii și ficele marelui popor indian trebuie să aștepte în liniște terminarea lucrărilor începute la Londra.

Manifestul este cât se poate de laconic. Nu spune nimic precizat cu toate că e iscălit de vreo 30 delegați ai conferinței.

La o săptămână dela apariția manifestului, Gandhi care a căutat să evite acest lucru, a trebuit în cele din urmă să accepte a se prezenta în audiență la vice-regele Indiilor încă engleze.

Lordul Irvin a vorbit cu Gandhi 4 ceasuri și l'a mai chemat să vină și a doua zi. Părea, la un moment dat că înțelegerea deplină e realizată și nesupunerea civică va fi retractată de Gandhi. Dar Gandhi s'a mulțumit să aducă la cunoștința lordului Irvin că și congresul naționaliștilor indieni se va ocupa de cele hotărâte la Londra și numai atunci se vor lua măsurile pe cari le vor crede ei de salutare pentru viitorul patriei lor. Acesta a fost rezultatul șederii la „Masa rotundă”. Gandhi s'a dovedit stăpânul mistic al Indiilor.

Hallo! Radio città del Vaticano! Laudetur Iesus Christus!

Cetatea Vaticană și-a inaugurat în ziua de 12 Febr. stațiunea de radiodifuziune.

A fost o mare sărbătoare aceasta pentru creștinii de pretutindenea, - catolici, ortodoxi, protestanți sau sectari, - căci cuvântul Papii împăciuitoar, patern și inspirat cu siguranță în acele momente de harul duhului Sfânt, a fost o afirmare a unei transcendente nădejdi de dreptate și frățietate care dacă nici nu o vom realiza-o pe pământ, creștinismul ni-o promite însă, cu toată tăria probelor sale, pentru cei laltă lume supranaturală, în care vom ajunge.

Inaugurarea acestei stațiuni a cărei însemnătate pentru marile probleme ale viitorului abia o putem bănuși de pe acum, a decurs în cadrul unei solemnități magnifice în cadrul căreia Papa din Roma a vorbit pentru prima dată lumii întregi: urbi et orbi.

Pentru acest moment interesant și semnificativ - când ști-

ința ajunge în slujba credinții - a fost aleasă ziua aniversării celei de a noua încoronări a Papei Pius al XI-lea.

Ceremonialul serbărilor începu cu defilarea trupelor papale în mare ținută. Suveranul Pontif merse apoi la stațiunea Santa Palomba unde fu primit de însuși inventatorul genial a radiophoniei: Marconi.

Reprezentantul științei a salutat pe reprezentantul credinței. Ia predat cu supunerea fiului credincios - Marconi este un catolic practicant - aceasta citadela a științei, rugându-l pe Sfântul Părinte să se adreseze lumii care așteaptă cu nerăbdare cuvintele Lui sacrate.

Papa Pius al XI-a a binecuvântat în mijlocul unei tăceri solemne a lumii întregi (căci rari au fost acei proprietari de aparate cari în acele momente ascultau altceva de cât discursul papal) pe cei săraci și pe cei bogați, pe guvernanți și pe guvernați, pe dreptcredincioși și pe cei cari nu au găsit încă calea spre mântuire.

Acest discurs a fost imediat tradus în mai multe limbi streine căci papa a vorbit latinește.

În ziua de 24 Febr. acest discurs a fost comunicat și în românește de stațiunea vaticană, de către părintele luga.

Dela stațiune solemnitatea a continuat la Academia pontificală de științe unde Marconi a fost primit între membrii.

În toată vremea cât a decurs acest festival, stațiunile din Rusia sovietică au emis pe lungime de undă egală cu aceia a Vaticanului, urlate vociferări, ce să împiedece recepționarea mesagiului spiritual și sfânt al Părintelui creștinătății.

Acest gest a dovedit cât de fanatici dușmani are biserica dar tot atunci sufletele lor s'au arătat mici, josnice și rătăcite.

Stațiunea de radiodifuziune, Santa Palomba, a cetății vaticane a fost înscrisă la Biroul internaț. din Berna sub numele: Roma, citta del Vaticano. Inițialele de apel sunt: H. V. I.

Lucrările de instalare precum și planul însuși l'a conceput și executat Marconi după cele din urmă realizări în acest domeniu.

Postul de radio al cetății vaticane va fi condus de părintele jezuit Gianfranceschi, renumit fizician și om de știință.

De la cunoștință la filosofie.

Cunoștința.

Că avem cunoștinți, e lucru sigur. Să-și întrebe fiecare conștiința, și-i va răspunde afirmativ. Dar dacă cineva ar dori să definească cunoștința, n'ar fi în stare. Definiția se face prin noțiuni mai cunoscute decât ceea ce trebuie definit și nici o noțiune nu poate fi mai cunoscută, decât aceea a conștiinții! . . . Putem spune doar atâta, că prin cunoștință, lucrurile ce în sine sunt deosebite de cel ce cunoaște, se indentifică cu dânsul; că în cunoștință, cel ce cunoaște, devine obiectul cunoștinței sale. Bine înțeles, nu în chip fizic: oricine știe, că cunoscând un munte, tot om rămâne și nu munte: devine munte numai într'un chip orecare, în chip intențional.

Și dacă ne gândim puțin, ce lucruri anume putem cunoaște, trebuie să concludem, că omul poate deveni în chip intențional orice lucru! . . . Putem, de fapt, cunoaște toate lucrurile ce există: lumea exterioară nouă, dela făpturile cele mai mici, până la cele mai mari, dela protoni și electroni, până la Dumnezeu, făcătorul tuturor; putem cunoaște lumea interioară nouă: activitatea trupului și a sufletului nostru, natura acestuia; lumea corpurilor și lumea spiritelor.

E greu, de sigur a explica originea acestor cunoștinți. Dar nu e imposibil: nu e deci nici-o nevoie să admitem, că toate aceste idei ar fi înăscute, sau că ar deriva din idei înăscute! . . . Reflexia asupra cunoștințelor noastre, întărite de experiență, ne spune deslușit, că mintea noastră începe dela zero, dela "tabula rasa"; și experiența confirmă acest lucru: cel născut orb nu are și nici nu poate avea idei despre culoare, dupăcum cel născut cu desăvârșire surd, nu va avea idei de sunet. Aceeaș reflexie adaogă, că începe a se scrie ceva pe acea tablă prin experiența sensitivă: și experiența confirmă și dânsa acelaș lucru: orbul își va forma idei despre culoare și lumină, surdul

despre sunet, dacă, prin operație, va putea avea senzația coaloarei sau a sunetului! . . .

Deci, baza cunoștințelor noastre este experiența, senzația.

Știința.

Dela datele experienței, deci, începe orice cunoștință a noastră; de unde urmează, că nu putem avea cunoștinți, decât despre ceea ce ne provine din experiență: despre natura abstractă din obiectul simțurilor, adică din lucrurile materiale. Din acestea, mintea, prin abstracțiune, lăsând la-o parte tot ceea ce e individual, ajunge la ideile universale; cunoaște nu culoarea roșie a acestui trandafir, ci culoarea roșie; iar apoi, fie comparând culoarea roșie cu alte colori, fie printr'o nouă abstracțiune, dobândește ideea de culoare, indiferent ce culoare ar fi: roșie ori verde, albastră ori galbenă.

Științele nu consideră direct indivizii: geometria nu consideră direct o figură individuată, acest triunghi și nu altul; ci vorbește despre ideile universale: ceea ce ne spune geometria despre triunghi, ne-o spune despre orice triunghi; ceea ce ne spune chimia despre compunerea apei, se verifică despre orice apă. La aceste concluzii a ajuns mintea, pornind dela elementele date de simțuri. Dar câte elemente nu au trebuit să intervină înainte de a concluda, că d. p. apa e compusă din oxigen și hidrogen! . . . Mintea a trebuit să intervină, să abstragă diferitele și succesivele date ale simțurilor, să le abstragă diferitele proprietăți, din cari apoi, prin principiul rațiunii suficiente, să ajungă a concluda la natura apei! . . .

Pentru a trece, deci, dela datele simțurilor, la cunoștința intelectuală, e necesară abstracțiunea, care unește într'un concept toate lucrurile ce au aceeaș natură, conceptul fiind natura abstractă din indivizii în cari există. Iar pentru a trece dela simpla cunoștință intelectuală la o știință despre un lucru, se cer mai multe cunoștinți despre proprietățile acestuia, din cari să se concludă la o singură natură, cari cunoștinți să fie deci între ele unite. Se cere mulțime și unitate: se cere ordine, căci ordinea nu-i altceva decât mulțimea redusă la unitate.

Mintea noastră tinde mereu la unitate: cu cât aceasta e mai perfectă, cu atât cunoștința e mai desăvârșită și tendința omului mai satisfăcută! . . . Când îi lipsește unitatea cu obiectul, e în starea chinuitoare a îndoielii; și aceasta dispare treptat-treptat odată cu desăvârșirea cunoștinței: când mintea cunoaște obiectul sub toate privințele, orice indeterminațiune și îndoială este exclusă. Cu cât unitatea aceasta va fi mai perfectă, va fi mai exclusă și indeterminațiunea, care nu-i decât efectul mulțimei. Deci perfecțiunea cunoștinței, gradul satisfacției ce omul va obține dintr'însa, e proporționat cu unitatea cunoștinței: cine va cunoaște toate printr'un singur act și pe deplin va avea cunoștință desăvârșită. Și, de fapt, oamenii de geniu cuprind în puține idei ceea ce alții au împărțit în idei multe. Tendința la fericire ne duce la tendința la unitate; tendința la unitate ne duce la știință! . . .

Inceta-va oare aci tendința? ori ne va duce mai departe?.

BCU Cluj / Centru de Studii în **Filosofia** / City Library Cluj

Cine poate nega satisfacția ce o capătă omul din știință? Omul simte o plăcere de nespus, când după multe și repetate cercetări, poate, în sfârșit, să explice vre-un fenomen, sau să afle cauza vre-unui lucru! . . .

Dar e o satisfacție numai momentană: tendința la unitate îndată reînvie și ne invită să unim concluziile științelor diferite asupra aceluiaș obiect, să unim concluziile tuturor științelor asupra tuturor obiectelor. Nu ne mulțumim când am aflat că trupul omului e compus din aceleaș elemente chimice, ca și lumea organică; căutăm să aflăm cum sunt combinate în om aceste elemente, cari sunt proprietățile celulei, ultimul element al oricărei viețuitoare; ce relațiuni sunt între diferite celule și diferitele organe formate din ele; și greu se oprește tendința omului aci: îl împinge să mai caute încă, ce relațiune este între aceste organe și faptul, cu totul în altă ordine al senzației și între senzație și cunoștința intelectuală! . . . Omul vrea să impreuneze toate științele, când acestea îl pot lămuri asupra

vre-unui obiect. Si nici nu va cunoaște perfect acest obiect, decât atunci, când va cunoaște și celelalte obiecte și va ști ce relațiuni sunt între ele și obiectul său; va găsi atunci multe obiecte foarte asemănătoare cu obiectul său, altele mai puțin asemănătoare; iar în unele proprietăți va găsi că convin toate. Dela cunoașterea obiectului său, dela o știință e căs, deci, omul la cunoașterea tuturor științelor. Lucru cu neputință, cum am spus, dar care devine posibil în filosofie. Nu în filosofia, cum o definește August Comte: sinteza tuturor științelor; nici în filosofia în sensul Kantist: știința despre condițiunile a-priori ale cunoștinței noastre, dar în filosofia pe care am definit-o știința lucrurilor prin cauzele supreme! . . .

Deosebirea între știință și filosofie.

Cu toți admit necesitatea acestei științi generale, care să unească datele celorlalte științi particulare: fără dânsa cunoștința ne-ar rămânea imperfectă. E necesară, deci: filosofia, pentru a avea cunoștința perfectă.

Dar, cari trebuie să fie legăturile între filosofie și știință?

La început, filosofia forma un singur corp cu științele. Inceț-inceț, însă, acestea s'au despărțit de filosofie dobândindu-și independența; astfel s'a ajuns la deosebirea dintre ele și filosofie. Deosebire în obiect, așa încât chiar unde filosofia și știința consideră acelaș lucru, îl consideră sub altă privință; obiectul formal e divers, iar obiectul formal divers ne dă o știință diversă. Deosebire în mijloace: căci pe când filosofia întrebuințează mai ales analiza și rațiociniul deductiv, științele se folosesc mai cu seamă de sinteză și de inducțiune. Urmează deosebirea mare și în metode, având una ca metodă principală reflexă meditația, iar științele uzând mai ales experimentele.

Deosebirea e deci, clară și nu s'a verificat numai în filosofie, ci și în alte științi; o știință se subimparte și membrele ei devin cu timpul fiecare câte o știință aparte.

Dar, care va fi relațiunea între aceste științi și filosofie, dela care s'au depărtat? Va fi această relațiune pașnică ori dușmănoasă? Ori nu va mai fi între dânsese nici o legătură?

În împărțirea câmpului și crearea noilor științi, se restrânge câmpul uneia, sau mai bine se restrânge întinderea câmpului unei științe, fără însă ca aceasta să piardă ceva din despărțirea membrului; ci din contră câștigă, căci după împărțire se va avea mai ușor o cunoștință mai adâncă a acelui obiect. Împărțirea muncii aduce specializarea și specializarea este făuritoare a progresului științific,

Numai că în cazul filosofiei lucrurile par a fi altfel.

Oare câmpul filosofiei nu e restrâns prea des? E prea alarmant, că științele își lărgesc neconținut câmpul, restrângând mereu filosofia; pare că nu va trece prea mult timp și va fi cu totul scoasă din rândul științelor omenești; atunci va fi evident că filosofia nu e decât un suplinitor al științelor și că scopul ei e să liniștiască temporan mintea omului, până când științele nu vor pătrunde să o lumineze cu totul. Pare că amenințarea lui August Comte nu a fost zădarnică; științele absorb încetul cu încetul filosofia și după perioada filosofică sau metafizică, urmează strălucitoarea perioadă a științei perfecte, pozitive! . .

Deosebire nu luptă.

Amenințarea gravă nu ne sperie de loc. Considerând istoria științelor în genere și a filosofiei în particular, ușor vedem, că amenințările lui August Comte nu sunt decât rodul unei reacțiuni. Exagerase Descartes rolul filosofiei față de științi, iar August Comte exagerează rolul acestora față de filosofie. După Descartes, filosofia absoarbe toate științele acestea toate sunt însăși filosofia: unul singur ne-o spune Giovanni Gentile - e câmpul cunoștințelor noastre; artă, știință, toate ne reduc la istoria filosofiei, iar istoria filosofiei nu e altceva, decât însăși filosofia.

Pretenții exagerate! . . . Căci, având științele fiecare obiectul lor propriu deosebit de al filosofiei, iar obiectul formal divers specificând științele (căci știința e o activitate, iar activitatea își ia specia dela obiectul propriu), urmează, că deosebirea științelor de filosofie trebuie să fie tot atât de mare, cât e de mare deosebirea între Chimie și Fizică. Filosofia, deci, nu

absoarbe științele, nici acestea nu absorb Filosofia. Iar înaintarea neîncetată a științelor va lăsa pururea neștirbit câmpul adevărat al filosofiei.

Științele și filosofia au rămas ca mai înainte, fiecare stăpână la sine acasă. Aceasta o recunosc filosofii, necontestând câmpul științelor. Dar ceilalți învățați?

E drept că nu rare-ori chimicul ori fizicianul, ori, și mai des biologul, dus de tendința de a uni, de a da ultima sentință asupra obiectului de care s'a ocupat, sentențiază și în câmpul filosofiei, întâmplându-i-se prea deseori ca lemnarului, ce vrea să exerciteze meseria de cismar! . . . Atunci, concluziile par contrare și știința pare că cere suprimarea filosofiei. Dar, conflictul a venit, nu între științi, ci între un învățat ori altul și filosofie.

Supusă științelor.

Progresul neîncetat al științelor și prea puținul progres al filosofiei, au fost, de sigur, motivul principal de a afirma apropiata încetare a filosofiei; iar puțințele foloase practice materiale aduse și piedicile morale puse de dânsa patimilor omenești, au ațâțat și mai mult prea dese-ori pe uniia, ca să-i scurteze cât mai mult calea! . . .

Progresul filosofiei desigur, că n'a fost mare. Ba chiar, în fundamentele sale nici nu-i cu puțință progresul: primele principii se formează imediat în mintea oricui, și nu-i cu puțință a le schimba. Totuși, un progres nu i se poate nega: a progresat și va progresa.

Căci, deși obiectul ei formal e deosebit de acela al științelor, are totuși acelaș obiect material, și prin urmare, cu progresul cunoștințelor despre acesta, își va lămuri și filosofia concluziile sale. Nu poate dânsa să rămână străină de progresul științelor. Când acestea ne spun, că ultima parte a corpurilor neviețuitoare e atomul, filosoful nu poate nega; iar când se va dovedi, că atomul însuși e compus din protoni și electroni, filosoful va trebui să închine capul și să primească des-

coperirile științei, cum a trebuit să primească descoperirile științei, cum a trebuit să primească descoperirea celulei, activității celulare, a vieții acesteea. Nu poate nega ceea ce științele au dovedit, nici nu-i treaba filosofiei să probeze iar concluziile aceloră.

Și e clar, că concluziile acestea au luminat și filosofia făcând-o să progreseze. Dânsa a afirmat totdeauna existența vieții în viețuitoare, consistând în imanența activității acestora; dar că imanența aceasta e în însăși celulă, nu putea ști înainte de a fi fost descoperită celula și activitatea ei. Descoperirea acesteea i-a pus probleme noi: în ce anume consistă viața? De unde unitatea?

A afirmat filosofia existența corpurilor; nu poate nega diferența între corpurile elementare și cele compuse, nici că ultimele particule ale corpurilor elementare sunt atomii, deosebiți între dânșii; știința pune ipoteza protonilor și electronilor, afirmând că toți atomii sunt astfel compuși, și că părțile ce-i compun, sunt toate egale: deosebirea dintre atomi vine dela numărul mai mare ori mai mic al electronilor ce stau în jurul protonilor; alți afirmă chiar că aceștia nu sunt decât electricitate! . . . Iată probleme noi nentru filosofie: pot fi corpurile compuse numai din electricitate? Pot fi toate corpurile compuse din aceleași elemente egale, și atunci, de unde vine deosebirea dintre dânsele? Pot fi protonii și electronii ultimele principii ale corpurilor?

Iată, cât progres se poate face în filosofie! . . .

Filosofia totuși domneșie.

Progresul vine, deci, în filosofie dela științi: progresează când e la curnet cu dânsele, e deci supusă lor. Dar atunci, cum mai putem spune, că e regina științelor?

Deși supusa științelor, totuși le domnește și le dirijează. Căci, cum am spus; științele nu satisfac pe deplin dorința de unitate; ele aduc mintea pânăla o unitate într'o ordine determinată; fac abstracție, dar nu atâta cât filosofia; ne arată cauzele, dar nu ultimele cauze ale lucrurilor.

Pe lângă aceasta, filosofia fiind stăpână pe principii, poate ajuta în multe direcțiuni științele. În zadar, va spune dânsa acestora, căutați să explicați viața numai prin principii materiale: trebuie să admiteți existența unui principiu mai înalt, sufletul; în loc să pierdeți vremea în a-l elimina, ocupați-vă cu lucruri mai folositoare! . . . Nu poate fi ultimul principiu al corpurilor un corp, deși acela, pe care-l recunoașteți și-l recunoaște și filosofia, poate fi la rândul lui compus din alte corpuri; nici într'un caz nu poate fi numai electricitatea! . . . De-ați aflat-o căutați, și sub dânsa veți găsi iar un corp! . . .

În zădar se străduiesc științele împotriva principiilor filosofie și aceasta în zădar ar nega ceea ce științele au dovedit. Nu poate fi între dânsese împotrivire; iar când se împotrivesc putem spune că sau pricipiile se aplică rău de către filosof, sau știința crede a fi dovedit, ceea ce alte experiențe vor dovedi că e fals. Principiile, doar, nu vin dela minte, ci reflectează experiența, faptelor.

Deci, nu absorbire reciprocă între filosofie și știință, ci deosebire; nu deosebire dușmănoasă, ci prietenie, ; prietenie, deci; și nu indiferență, ceea ce ar fi o mare greșală pentru toate, ci colaborare, ajutorare reciprocă, spre a ajunge la acelaș scop: perfecțiunea cunoștinței în mintea omenească fericirea omului! . . .

*P. E. Vidoni
franciscan*

Catacombele romane.

Noțiunea catacombelor.

Imprejurul murilor cetății Roma, sunt o mulțime de cavități subterane, cari serveau primilor creștini drept loc de înmormântare și în timpul persecuțiilor ca locuințe chiar, și ca loc pentru celebrarea divinelor servicii — și se numeau catacombe.

Astfel de cavități sunt patruzeci și două. La început nu erau decât douăzeci și șase cimiterii mari, dealungul principalelor șosele, câte unul pentru fiecare circumscripție parohială, purtând atunci numele proprietarilor lor, mai târziu, încetând persecuțiile, numele sfinților mai apreciați, înmormântați în ele. S'au mai adaogat la aceste, unsprezece cimiterii mai mici, apoi cinci săpate în timpul domniei marelui Constantin. Așa se rotunzi numărul lor la 42.

Cât privește mărimea lor, ele ar face, măsurate dealungul, 180 mile. Nu au însă vre'o legătură între ele prin culoare subpământeni și întinderea lor nu ține până la mare, cum se pretindea despre cele de dincolo de Tibru. Sub Tibru nu sunt catacombe. Ele sunt, pe cum spune Visconti: provincii de morminte.

Conținutul catacombelor îl constituie șapte milioane de morminte. Un milion și jumătate adăpostesc martiri, celelalte, trupuri de ale simplilor creștini.

În biserica San-Sebastiano, din care conduce drumul spre intrarea în catacombe, să păstrează o inscripție, care spune, că în catacombele San-Sebastiano și San-Calisto sunt 170 mii de corpuri, între cari și corpurile alor 46 Papi.

Pe vremuri de mult trecute, să întreprindeau sfinte procesiuni la martirii catacombelor. Se răresc însă aceste sfinte pelerinaje, cu evlavnicile lor rugăciuni și cântări, — cu timpul; prin secolul al IX-lea intrările catacombelor sunt cumplit ruinate, Romanii își uită tesaurul; orașul chiar, sub durata

surghionului în Avignon, prinde o vedere a pustiu. Gândul nimănui nu mai ațintite spre subteranele v'zunii. Alita doar, că, exclusiv, criptele din Vatican și San-Sebastiano sunt în permanență cercelate de credincioși.

Trece multă vreme, trec secole pânăce le descopere la anul 1593 Anton Bosio, agentul ordului cavalerilor de Malta, și pentru aceasta cu dreptul e numit Columb al catacombelor. Rodul ostenelelor sale, adunat în răstimp de 40 ani, îl depune în cartea: „Roma sotterranea di Antonio Bosio, Romano”.

Efectul produs de această carte era enorm. O citește și studiază fii tuturor națunilor și confesiunilor, unica citire trezând în mulți dorul de a se face catolic. Entuziasmul face a să da cartea și în latinește pentru a o avea savanții întregii lumi. O traduce Sever ni la a. 1637. Rămâne însă în manuscris. Pânăce la a 1651 o editează în două volume Paul Aringhi, preot oratorian.

Extrem de semnificativă e lucrarea divinei Provedințe, că tocmai atunci apar membrele inmuiate în sânge ale sfinților martiri, din catacombele romane, când moaștele lor sunt profanate în Germania și în Anglia, din partea condamnabililor eretici, când ele sunt isgonite din biserici și aruncate în cele vânturi, „Ce minți scelerate! Atunci chiar, când onoarea și cererea ajutorului sfinților e declarată din partea păcătoasei și scârboasei rătăcirii - idolatrie, atunci încep a striga puternic mormânturile, că da, primii creștini cari luară învățătura, așa spund din întâia mână, și ei cinsteau sfinții și se rugau lor.

De aci începând săpăturile continuă timp de 20 de ani. Rezultatul acestor săpături e depus în epocala lucrare a cavalerului Rossi, dedicată Papei Piu al IX-lea cu aceste cuvinte: „Pio IX. Pontifici Maximo. Alteri Damaso, qui monumenta martyrum Christi miliarii saeculi ruinis obruta, in lucem evocata haec, volumine jussu ejus confecto, auctor d. d”.

Această carte a fost un eveniment în înțălesul cel mai exact al cuvântului.

Numele catacumba e compus din aceste două cuvinte: Kata - jos, lângă, Kumbos - loc ascuns. Mai generală era însă numirea de coemeterium - loc de durmit, dormitor. Chiar și păgânii asemănau moartea cu somnul. Catullus scrie:

Soles occidere et redire possunt,
 Nobis cum semel occidit brevis lux,
 Nox est perpetua una dormienda.

Moartea însă la creștini nu însemna veșnică noapte, ci o vrednică hodină. Sf. Ioan Gură de aur spune: moartea nu e moarte, ci somn până la o zi. Cauza o spune iarăși el: Pentru faptul venirii Domnului nostru Hristos în lume, moartea nu mai e moarte, ci somn. Chiar El zice de mortul Lazar: prietenul nostru doarme. Așafel vorbește și sf. Pavel. Pentru acest motiv locul de îngropare era numit coemeterium (Koimao dorm), Pentru aceea numește sf. Scriptură: adânciți în somn pe cei morți, pentrucă vor reveni la viață. A fost corectă deci socoteala creștinilor de a numi locul de înmormântare cemeterium sală de dormit, pentrucă; Coemeterium est domus, in qua hospites dormire solent. Prudentius, poetul creștin încă spune:

— — — — credens
 fore protinus omnia nova
 quae nunc palidus sopor urget.

Cuvântul grecesc koimeterion îl traduceau în Africa dela latinescul occubitorium - cubo, mă culc. - În Roma din acesta se făcu cubiculum, înțelegând prin el o sală de morminte, locul de odihnă adică al acelor, cari aparțineau aceleași familii. Rar, mai cu seamă la greci, chiar și sicriile de piatră - sarcophag - se numeau coemeterii. Dovadă inscripția aceasta: Coemeterium hoc Octavillae propriae conjugii, Laudicis.

Foarte de multe ori să numeau și concilii, pentrucă în acel loc zac trupurile multor martiri. Se mai numeau collegium sanctissimum, collegium fratrum.

Se mai numea area, pentrucă romanul își făcea mormântul în grădina sa; au păstrat acest obicei și creștinii și pentru motivul, că morți lor ori și chiar cei vii refugiați acolo, nu mai erau urmăriți din partea păgânilor, la cari cultul mormintelor era mult avansat. Plăcea această numire și pentru aceea, pentrucă area, arie să numește teritoriul pe care se tre erau, se imblăteau bucatele.

Frumenta iam falce resecta teruntur, solaribusque radiis arefiunt". Varro. Pentrucă trupurile cucernicilor, culcate la pă-

mânt, precum e culcat grâul de coasă, se usucă în neagra cenușă, pânăce ingerii le vor aduna pe toate în cereasca șură. *Areae sepulturarum nostrarum*, zice Tertulian.

„Crypta” era numirea comună. Și fiind că erau în apropierea gropilor de nisip, se mai numeau *cryptae arenaroe*.

Aveau și numirea de *Hypogeum ipo geion* - spațiu, teren subteran.

Interesarea pentru aceste morminte din adâncile săpături subterane creștea în măsuri incomparabile.

Istoricul scrutează descrierile vechilor itinerare și pelerinaje cu asiduitate migăloasă și pătimașă; arheologul suflă colbul de pe uitatele pergamene, le aprofundează, le descifrează și din fărâmituri de marmoră distruge construiește inscripții și epitafe. Cu zilele dearândul pictorul nu le părăsește ci dă de lucru penelului său prinzind icoane pe pânza sa. Sculptorul modelează ziua noaptea neținând seamă de mocneala aerului ce-l înconjoară. Tehnicianul pune uriașe eforturi pentru a inventa noi mașini, măsurătoare de umezeală, în pereți și sol. Juristul face teorii, concludând la legalitatea cimiteriilor de sub pământ. Inginerul face deseneuri topografice, prezintă în vîi culori plămuirile de câte trei patru caturi, iscusit construite. Beletristica sortează din punct de vedere cronologic primele piese de artă creștină.

E o generală preocupare pretutindeni de a convinge pe mulți sceptici, relativ la divină origină a tuturor articolelor noastre de credință fără adăogări de umane ingrediente și a documenta, că toate articolele de credință complectamente le-au crezut primii creștini, pentrucă le hărăziseră dela apostoli.

Dar decât marea bucurie ce venea scepticilor, pe urma milenarelor dovezi, era mai mare aceea a credincioșilor.

Pentrucă această e priverligiatul teren, pe care mai întâi și copios căzu harul răvășit de Hristos lumii noastre. Acesta e pământul, pe care îl fixă delicios ochiul lui Dumnezeu, pe când creștinii îndurau cu divine forțe teribilele masacrări. Acest nisip sorbi sângele celor mai numeroși martiri, aci cresc cu drul cereștilor palmieri. Care inimă n'ar bate vehement și cu dulce pietate lângă acest leagăn al bisericeii creștinești?

Privirea hypogeeilor trezi înflăcărare totdeauna pentru afacerea lui Hristos și a omenirii, făcând parurea bravi luptători pentru biserică; pentru că nu suscită ele în om concepția nimicirii, a pustiirii și a irevocabilei dispariții, ci ele respiră viață, cununa fiindu-i moartea; o dublă viață; învierea corpului și slava sufletului. În privirea credinciosului creștin, aceste nu pot fi morminte, ci brazde în cari se aruncase sămânța învierii". Grăitoarele monumente ale eternității sunt ele!

Vrașmașe tendințe se ridică împotriva Romei creștine. Iată se scoală însă sfinții din secularele lor gropi, s'o apere să perpetueze etern ceace ținură și crez ură cucernice înaintașele v a uri. Rugă zen slită aci bătu ceru' și efectuează prăbușirea împărăției păgâne, servită de sute de națiuni.

Omul, care păstrează cucernic în sufletul său amintirea sfintei Cruci, va sta uimit în aceste sfinte locuri și își va ridica ochii la Cer, copleșit de o caldă fericire. Vor fi ei mulți românii, cari au situația de a putea cerceta mult grăitoarele catacombe dar sunt ei cei mai mulți, cari nu au această posibilitate. Pentru aceea scriu în românește această carte, ca toți să aibă sfinte tresăriri și să scoată din ea și cunoștința exactă și perfect corectă a *legii strămoșești*. Toate națiunile de pe rotogolul pământului au o mulțime de lucruri, de felul acesteia. Las'să avem și noi românii cât de multe lucruri bune și izbăvitoare, căci rele și rătăcitoare sunt ele destule.

Cărți, tratând despre catacombe s'au tipărit și se cumpără în țările mai culte decât noi, cu sutele de mii. Scrierile periodice reproduc cu minunat mândre culori icoanele găsite prin catacombe, confirmându-ne pe noi, cari și noi avem cultul icoanelor. În căși nu s'a aprins flacăra evlaviei cătră Precista, văzând cum artiștii catacombelor sgărăie pe pereții catacombelor chipul Ei, până a nu fi spintecați de persecutorii lor!? În primele veacuri, când mai trăiau de acei bărbați, cari fuseseră învățacei, ucenici ai Apostolilor, deja recurg credincioșii la Maria, îi venerază icoanele și sapă pe sicriile de piatră, pe sarcophage chipul Ei, împreună cu divinul ei Fiu în brațe. Știa această ce-i șade bine creștinului, mai bine decât savanți și nesavanții, intelectualii și neintelectualii prezentelor zile, cari

mulți au o sfială pentru așa ceva.

A fi bun catolic înseamnă a fi conștient de tine și intransigent mai ales azi, între atâtea invecive, și proaste și temerare. Căci a nu da piept cu dușmanul, a nu-l combate e inconștientă. Dar în procedeul tău de apărare însuș Dumnezeu îți prezintă protejare, ajutor.

Căci scrutând Roma subterană deja ai confirmarea tuturor încheeturilor credinței catolice, integral și frepant. A fost Biserica, începând cu veacul al V-lea până la al X-lea în continuă decadență? A fost ea diformată prin umane adăugări? Nu, absolut nu. Pentru că iată Roma subpământeană deschide larg cartea credinței anticilor creștini, care e exact aceea, ca a catolicilor de azi, și deci nu s'a stricat nu este alterată în nici într'un chip.

În scopul asanării moralului actualei societăți se lucrează cu asiduitate la reînvierea vechei civilizațiuni. Grecia, Asiria, Latium își desgroapă vechile cetăți. Pompei, Ninive, Palestina, Ostia, Libanonul, Phoenicia restituie vechile palate și monumente sepulchrale, pânăce și pentru explorarea ruinelor din Mexico încă s'a instituit și s'a trimis o expediție.

Între toate vechile monumente însă mai demn de examinat sunt catacombele. Ele stau pe primul plan. Aci se vede fizionomia primelor veacuri creștine. Ele formează acea eroică epocă, căreia avem să-i mulțumim libertatea prezentă și asigurarea drepturilor noastre; în ele crescură fii și ficele acelei glorioase generații, cari umplură cu trupurile lor înveșite de lovitori teribila prăpastie, dintre malurile căreia pe unul stăteau tirani destrăbălați iar pe celalt sclavi legați în cătuși. Aci sbură întâi primul protest demn și eroic, că adică sufletul nu poate să renunțe la drepturile sale, că ridicarea lui spre Dumnezeu e liberă, gândirea nu poate să fie rob. Crucea născu din nou vechea societate. Ea trebuie să fie și azi doftoria celei prezente. Și chiar salutea pământeană a omului răscumpărat, nu se creiază altundeva decât la rădăcina Crucii.

Fie deci catacombele cel mai predilect obiect al cercetărilor noastre, cari adăpostesc în sinul lor cele dintâi victime ale Crucii și în consecință ale actualei așezări a lumii.

după Dr. Zadori Ev. I. de pr. Ioan Rusu.

Cinci zeci de ani ai Coroanei de oțel.

Cea mai modestă coroană care împodobeste fruntea unui Rege este a noastră. Nici un diamant, nici o piatră scumpă nu o face de preț. Au turnat-o din oțel de tunuri turcești pe cari vitejia românului le-a răpit păgânilor, odată cu independența. Poate că oțelul Coroanei noastre să fie luat chiar din țeava aceluia tun, care i-a trimis Regelui nostru Carol I primul salut al Răsboiului independenței. Iar viteazul Rege a spus atunci acele memorabile cuvinte: „Asta-i muzica ce-mi place”.

Dar totuși poate că pentru o clipită au strălucit și diamante calde pe acel oțel inroșit de vălmășagul luptei. O fi fost în momentul aceluia uluim și inverșunat asalt când dorobanții noștrii s'au înstăpănit pe acele guri de foc năpraznic. Atunci vr'un Peneș Curcanul lovit în piept d'un iațagan hain s'a prăbușit, stropind cu sângele Lui cald oțelul Coroanei de mai târziu. Iar gurile de foc au amuțit.

* * *

La 1881, ziua de 14 Martie, Domnitorul Carol, fu proclamat Rege. Ce a însemnat acest gest în viața poporului nostru? Pentru Regele Carol I a fost o răsplată. Acest Domn de până atunci merită o încoronare. Poporul nostru care în bunătatea lui nemărginită este darnic și generos cu binefăcătorii, și-a făurit în nopți de vise și de reverii icoana singurei recunoștințe pe care putea să i-o dea marelui Domnitor. Și modest, după ce cu patru ani înainte oțelul Coroanei și l-a câștigat pe un preț neprețuit, el a așteptat momentul când cei mai mari din Europa vor înțelege să consfințească și să recunoască acest gest, pe care ni l-am permis și noi, de ambiție națională. Din aceste motive după războiul independenței, proclamarea regelului a întârziat.

Cinci zeci de ani au trecut de atunci. E bine să privim

înapoi căci multe neajunsuri ni le lămurim astfel și multă mândrie românească vom vedea îngrămădită în această jumătate de veac al coroanei noastre de oțel. Proclamarea regatului a fost începutul consolidării. Nestatornicia de până atunci, acel provizorat pe care îl întrețineau atât de bucuroși toți vecinii noștri, a fost în calea propășirii de orice fel, un dig de netrecut. Românul nu putea să răzbească. Bordecle erau adăpostul lui și poștalioane răvășite treceau prin câmpii desfundate.

Consolidarea a început cu regatul. Munca constructivă, refacerea țării, a început de abia atunci. Și vechiul regat și-a ajuns din urmă vecinii puternici și cu tradiții milenare. Era un suflet acolo și un avânt. Regele veghia cu o privire aspră și cumpănitoare și nimeni nu îndrăznea să iasă din voia Lui

Cinci zeci de ani! Ce sunt cinci zeci de ani în viața unui om, dar în aceia a unui popor? Si România refăcută mai câștigă încă două războaie de atunci. Ne-am dovedit tineri întotdeauna și vijeliosi am fost în pornirile noastre. Nimeni nu ne-a putut sta împotriva căci erau adumbriți de splendoarea Coroanei. Regii cați au purtat-o au fost mari caractere și demne conștiințe.

O Doamne Sfinte!
Ceresc Părinte!
Susține cu a Ta mână
Coroana Română!

* * *

Dupăce Principatele Române Unite și-au eluptat independența dela turci și în concertul statelor europene s'a putut constata o binevoitoare considerație față de o eventuală ridicare la rangul de regat a principatelor, acest fapt a fost împlinit la 14 Martie 1881.

Sfetnicul Domnitorului, Ion C. Brătianu, tatăl, avea pregătită în vederea acestui măreț act național, opinia publică românească precum și animozitățile streinilor. Partidul conservator - junimist precum și alte opinii din țară au fost repede câștigate pentru săvârșirea acestui act.

Iată cum parlamentul țării într'o memorabilă ședință, din-

tr'o caldă zi de primăvară, a putut să voteze cu unanimitate proclamarea regatului. Adunarea era prezidată de C. A. Rosetti președintele Adunării deputaților. Generalului D. Lecca i-a revenit propunerea moțiunii de aclamare a domnitorului Carol I ca rege al României. Se votă și se sancționează, în aceeași zi, în mijlocul uralelor unanime proiectul de lege care enunță la art. I că România ia titlul de regat, iar Domnul Ei, Carol I, ia pentru Sine și pentru moștenitorii Săi titlul de rege al României.

Au vorbit apoi în aceia istorică adunare, toți bărbații noștri de stat cari reprezentau partidele sau serviciile glorioase în slujba țării. Au vorbit P. P. Carp, Ion C. Brătianu, C. A. Rosetti, Al. Lahovary, Nic. Fleva și alți.

În aceeași zi la ora 6 d. p. - era zi de Sâmbătă - Corpurile legiuitoare în cap cu Mitropolitul țării și cu episcopii au mers la palat pentru a supune M. Sale Regelui votul exprimat. Aci a vorbit Dintr'ie Ghica președintele senatului. Regele i-a răspuns sfârșind astfel: „Fie ca primul Rege al României să se bucure de aceeași iubire ca Acela care până astăzi a fost și rămâne Domnul Ei, căci pentru Mine dragostea acestui nobil și viteaz popor, căruia am dat inima și sufletul Meu, este mai scumpă și mai prețioasă decât toate măririle cari incunjură Coroana”.

În curând au început să sosească felicitările, precum și recunoștințele statelor streine. Primul stat care s'a grăbit să ratifice actul istoric al proclamării regatului român, a fost Belgia. La scurt interval îi urmă Germania unde cancelarul Bismarck avea o mare admirație pentru Regele Carol I.

* * *

Cinci zeci de ani! Viitor de aur țara noastră are și prevăd prin veacuri a ei înălțare, a spus poetul.

Dumnezeu ne va păzi, căci noi nu am ridicat brațul, decât pentru dreptate și gura noastră nu a mărturisit de cât adevărul. Noi totdeauna am cerut și nu am luat și locul sub soare prin hărnicia noastră ni l-am păstrat.

Ion Sălăgianu.

Răboj.

Spusa voastră era sfântă și frumoasă

Eminescu.

Care Heracles ar putea curăți astăzi grajdurile scrisului românesc? Mă refer aci numai la ziaristică: acest templu în care adevărați apostoli, conștii de misiunea lor sfântă, ar trebui să propovăduiască popoarelor adevărul și frumosul, unii, ca să nu zic mai toți purtătorii de pană, ni l'au prefăcut într'o casă de desfrâu. Mă gândesc la pagina umoristică săptămânală menită, pe semne, să ne destindă o leacă nervii încordați de știri pesimiste, d. p. împrumutul veșnic în stare să fie semnat și care nici o dată nu se încheie. Or substratul a mai multor glume, adunate astfel din greu, ne gândim oare că e un păcat grav în contra poruncilor a VI și a IX?

O duhoare de adulter plutește asupra scrisului glumeț ca și peste o baltă, exhalățiuni deletere, Cetitorul, ca și cum s'ar fi obișnuit să bea păcatul ca apa de la izvor, râde fără nici o reacție de pudoare creștinească. Sf. Pavel scria despre unele porniri blăstămate: ca acest păcat nici să nu fie pomenit între voi". Am ajuns să-l facem obiect de glumă săptămânală. Lăsându-se pământul, cloaca, odinioară săpată adânc, a crăpat, și puhoiul murdărilor curge pe stradă. Trebuie neapărat să-i punem stavilă și să astupăm bine haznaua, dacă nu vrem să disparăm curând, într'o dejecție, mai groaznică ca la Pompei, de urdori.

Boabe de grâu.

Dumnezeu a rânduit ca nici un bine să nu se înfăptuiască de la un om la alt om, decât prin iubire, și ca fără inimă să nu se poată da cuiva nici lumină nici îndrumări de voință.

(Lacordaire.)

Ultimul act e însângerat, cu toată frumseța comedii în celelalte părți: aruncă-se în sfârșit o lopată de pământ deasupra capului, și iață că s'a isprăvit pentru totdeauna.

(Pascal.)

*

Femeile în toate sunt extreme: sunt și mai bune și mai rele decât bărbații.

(La Bruyère.)

*

Din sărăcia vremilor, Artă frumoasă a ajuns să fie o proxenetă care își face, pe la saloanele de pictură, expoziții de carne vie.

(Sx.)

*

Lumea modernă e un fox-trot condus de un jazzband beat. Glasul saxofonului, făcut de plâns și de râs, are ceva așa ca trîmbița evreească în jurul vitelului de aur. Toți au nebunit: singurul înțelept era Simeon stâlplnicul.

(Sx.)

*

Cea mai groaznică răspundere pentru om va fi cum s'a știut folosi de sfânta Eucharistie. Dumnezeu cel viu pe pământ, l'au încuiat într'un chivot de se mucezește. Întrebarea care ni se va pune la judecată va fi: Cum ai stat în rîndul Pîinii de toate zilele. Fie prețuită fie disprețuită, acea bucățică de pâine și acea picătură de vin ne va judeca.

(Sx.)

*

Nici o problemă vitală nu se poate rezolvi decât măsurînd-o cu cele două lemnea Crucifixului.

(Sx.)

*

Căsătoria; contactul sublim a două suflete; scînteie: copilul, un fluture pe o rază umedă de soare.

(Sx.)

Avraam a zis; "Să nu te mâinii, Doamne, dacă voi mai vorbi numai de data aceasta. Poate că se vor găsi în Sodoma numai zece oameni buni." Și Domnul a zis: "N'o voi nimici pentru cei zece oameni buni". N'am fost nimic în încă, dar rândul nostru vine într'o cursă nebună.

(Sx.)

„A demonio meridiano.“

După o luptă crâncene între *optiști* și *șaptiști*, iar e vorbă de a se reveni la rânduiala veche (*aureae humanitates*) ca și cum liceul cu șapte clase era singurul țap ispășitor de trimis în pustiul pravos al dosarilor, spre mântuirea noastră. Dar părerea-ni modestă e că buba nu e aci. Bine a zis cine a zis ca să-și revină dascalul la înțelegerea înaltei lui misiuni. Altul a pus vina pe programele, și nici acela n'a smintit. Inșă pe lângă toate aceste defecte adevărate, mai este un cusur congenital al învățământului nostru secundar, acela că i s'a împrumutat o haină străină, o rochie prea lungă a sorei lui mai mare: Universitatea, și puiul se împiedecă în aceste cute prea solemne. Sistemul așa zis „de cursuri“ se înțelege, și e la locul său în Alma Mater, unde spre câștigarea unei formațiuni specializate, studentul nu urmează toate cursurile, ci fieștecare își alege numai acele cari atârnă de specialitatea lui. Incolo timpul e întrebuințat la lucrări pesonale, în laboratorii. La liceu, sistemul de a preda învățământul sub forma de cursuri cari se perindează de la 8 ore până la 1, fără întreruperea necesară unei meditații neapărat de lipsă elevului pentru ca să-și controleze cunoștințele, este fatal facultăților lui intelectuale și fizice. In capul bietului copil se preface materialul școlar într'o *salată rusească*, inteligența lui devine ceace franțuzul numește: le panier aux crabes, pe românește, coșarul cu carabi.

Apoi, pe lângă oboseala firească pe care o resimte organul fraged al elevului după 5 ore de o astfel de gimnastică nerațională, e de regretat că din lipsă de lucrări zilnice, prin care elevul și-ar exprima în mod personal știința pe care și-a

însușit-o despre fiecare materie, și aceste lucrări zilnic controlate de profesorul respectiv, elevul nu face decât să bobizeze în felul papagalului.

Am putea releva d. p. în predarea limbii latine, absența aproape completă a *temei*. Iar în predarea limbii eline, batjocura formală a acestor doi ani de studii, cu 1 oră săptămânală. Or *tema* este unicul mijloc pentru a prinde o limbă moartă, iar ca să se poată impune elevului respect și aplicare către o știință, trebuie ca educatorii să nu pară că își bat joc de ea.

Dar mi-e frică de un lucru și anume; reforma radicală a orarului-mai întâiu, nu-mi vine să cred c'ar fi primit cu mare entuziasm de înșiși profesori, cari întâi după datoria lor împlinită zicem chiar conștiincios dela 8 până la ora I. s'au obișnuit de a se înstrăina de școală și de elevi, restul a celor 19 ore cât face ziua. Rari sunt dascăli cari sunt dascăli 24 de ore pe zi. Majoritatea lor se mulțumește cu aceste 5 ore zilnice cari le dau dreptul de a se bucura de leafa dela stat și reducere pe C. F. R. A două drept consecință a unei atare stare de spirit, unde-i ăla care ar primi să se pomerească zilnic după siestă cu controlul și corectarea amănunțită a una sută de teze scrise. D'apoi „bine a zis franțuzul: Le mieux est souvent l'ennemi du bien”. Doar.

Senex.

Culme.

George Dumitrescu.

Pe culmea muntelui acolo unde
N'ar fi'ndrăsnit să crească un arbust,
Cum s'a'nălțat puternic și-august,
Copacul ce țăriile pătrunde?

E-atât de sus, că n'ai să poți vreodată
Sub coama lui odihnă să-ți găsești . . .
Nici pasăre, în sboru-i de săgeată,
Tâșnind spre limpezimile cerești
Nu poate cu aripa-i să-l ajungă,
Atât e calea trulnică și lungă!

Infipt pe singuratece nălțimi
Iși toarce gândul tainic și cuminte
Si'n clipe fericite, ia aminte
Cum cântă nevăzuții heruvimi . . .

Dar tihna lui adesea ori o rupe
Furtuna prăvălită ca o stâncă,
Îl sgudue din liniștea adâncă,
Iar cerul se răstoarnă să-l astupe;
Cu cât mai sus coroana și-o desface,
Cu-atât mai multe trăznete s'aruncă,
Să-i sfâșie beteala lui de pace
Cu'nvolburata focului poruncă.

Copacul însă birue senin
Tot iureșul de ură scăpărată,
Și, fremătându-și coama împăcată
Iși cântă'n soare cântecul divin.

Requiem.

... Și tot mai des îmi flutură pe gene
 Polenul unui vis ispititor :
 Să las în urmă sbateri pământene
 Și'n liniște'mpietrită să cobor ;

Să iau cu mine cărțile iubite
 Și cântecul în veci neadormit
 Al sfintei amintiri nețărmurite
 Cu soare și cu moarte împletit.

Visez o casă albă și curată,
 Ca'n visul cel mai alb și mai curat
 Cu strașina de vreme'ncovoiată
 Pe sufletu-mi de vreme'ngenunchiat.

Să-mi fie patul alb și s'amiroasă
 A levănțică și a busuioc
 Și candela să-mi ardă mângâioasă,
 Pe desnădejde și pe nenoroc.

Perdelele să cadă liniștite
 Pe toată lupta veacului de fier —
 Și'n pacea mănăstirii adumbrite
 Să sune toate clopotele'n seară
 Pentru odihna omului, amară,
 Și pentru bucăficia lui de cer !

G. D.

Nota red. Dăm cititorilor noștri două bucăți din opera poetică a tânărului poet G. Dumitrescu, străbătute de tot fiorul unei mari pureri ; — Aceasta și explică în unele părți ale operei sale, (în deobște pline de semnarea creștină), — acele accente de revoltă în potriiva Destinului nedrept, pe care poetul îl crede singurul stăpân al vieții oamenilor. Este așa de firească această primă etapă prin care trece omul în urma loviturii de trăznet ! Noi îi dorim să ajungă cât mai departe în starea de *contemplație* a copacului din „Culmea“ sa atât de simbolic plăsmuită. Atunci să cunoască direct isvorul tuturor cântecelor și faptelor divine ale omului.

In fața Pietrei Kraiului.

D-lui N. Iorga

Vezi stâncile acelea albite de ninsori
 Că crestele 'nalte ce fumegă în nori?
 Ce om ar fi în stare, privind-le cucernic,
 Să simtă-al vanități îmbold a tot puternic?
 Ce suflet prins de sbucium spre seară le-a privit
 Și n'a cules odihna din preajma lor, tihnit,
 — Odihna ce sosește cu umbrele ce cad
 Sfios, pe nesimțite când apa cântă 'n vad?

'Nainte de-a fi astfel măreț încremenite
 Au fost sbucniri de lavă, oceane clocolite;
 Pe creste mii de secolii ca clipele-au sburat
 Și meșter sculptor Timpul cu dalta-i le-a sculptat,
 Aripele de fulger le-au ars prin ploii obrazul,
 Zăpezi imaculate pe frunți le-au pus extazul,
 Iar haitele de vîfor cununa de ghețar
 Și-o mantie,— hermina regatului polar.

Privește: uriașe, granitice catene,
 Amurguri și-aurore le scânteie 'n troene.
 La poalele lor, vara domnia și-a 'ncetat,
 Și ia na-i zălogită, în acru 'nghețat.
 De mult răcită-i lava, dar focu-i topitor,
 A dat capricii coastei și vârfurilor sbor.

O! sufletul vulcanic, fierbînd ne'ămurit
 Pe când furtuna soartei, îl bîntue cumplit,
 Răbdarea nu 'și-o pierde! În vijelii aprinse
 El ochii țintă 'ndreaptă spre piscurile ninse.

In chinuri de-agonie cuprins de-a morții ceață
 Un geniu simte tâmpla-i cum arde și îngheață,
 Il ferecă în lanțuri Destinu-apăsător,

Apoi,- ghețar -privește eternitatea 'n față
 Nepăsător de sine, de ea nepăsător!

D. Nanu.

Nota red. Tendința versurilor de față, lămurirea fondului.

Este încercarea de a descrie suferința prin care poate trece un suflet și mare prin mizeriile inerente vieții, fără să aibă însă prețiosul sprijin în realismul divinității, și atunci și-l caută într-o analogie cu cea ce se întâmplă cu convulsivitatea materiei terestre care muncită și frământată de forțele focului, tocmai târziu ajunge la un echilibru, - dar un echilibru mort, care-l așteaptă și pe un suflet în fața morții. . . Soartă în definitiv demnă de plâns pentru cei care cunoaștem adevărul evanghelic, și care știm că echilibrul acela e numai aparent, și pe care cel puțin l'ași asemăna cu prefacerea în stâlp de sare a soției lui Loth, pentru că a privit înapoi la nimicirea cu foc a Sodomei și Gomorei.

Un asemenea echilibru nu și-l dorește un credincios al Evangheliei, dar e singurul lucru, singura scăpare în care își mai pune nădejdea un stoic. Iată etapele suferinței unui suflet care nu are bucuria „comuniunii” — și sfârșește ca femeia lui Loth — la împietrire.

O revistă . . . poetică.

Indreptar: *revistă de literatură, apare lunar.*

Deja am răsfoit zece numere (dela cel dintâiu, Ianuarie 1930 până la Octombrie) și am rămas încântat de ținuta sa literară „de tehnica poeziilor”, de variațiunea recenziilor, de amploarea și precizia informațiilor, de interesul unor rubrici de tot nouă ca: „Aspecte și atitudini” și „Cu mâța'n sac” etc. . .

Amatorii de literatură modernă, simbolistă, delicată sau rafinată o vor citi și reciti cu deosebită plăcere.

Gruparea revistei e compusă de Eug. Speranția, Mia Frollo, N. Stănescu, Al. Colorian și I. M. Rascu redactor și administrator
 adresa : str. V. A. Urechia Nr. 10 București VI.

Noutăți bibliografice.

Clasicii români Comentați sub îngrijirea D-lui *Cartoian* prof. universitar — editura „*Scrisul Românesc*“, singura *ediție Comentată* a clasicii naționali prezentându-ne în un volum sau maximum două volume, *operele* sau *textele* mai importante, alese cu gust și pricepere și *judicios comentate și explicate*, ale fiecărui autor clasic.

Deja au apărut :

- M. Kogălniceanu de *N. Cartoian* prof. univ.
 N. Bălcescu de *P. P. Panaitescu* conf. univ.
 V. Alexandri de *Alex. Marcu* conf. univ.
 I. Slavici de *Sc. Struțeanu* prof.
 M. Eminescu de *I. Murărașu* Dr. în literè.

Sunt sub presă :

- Gr. Alexandrescu de *I. M. Rascu* scriitor și profesor
 N. Filimon de *G. Baiculescu* Bibliot. Acad. Rom.
 I. Eliade Rădulescu de *Em. Vărtosu* prof. și bibl.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

Viețile Sfinților pe Lună Ianuarie. Culăgere de C. S. „*Presă bună*“. Iași, 1931. 124 pag. pr. 15 lei.

Iată No. 1 a unei serii mult așteptate, care va fi o „*dulceață*“ pentru sufletele evlavioase, căci se găsesc în România, și se vor înmulți, mulțumită acestei mici cărțițele care ne arată viața și exemplele Sfinților.

Literatura hagiografică se dezvoltă în țara noastră, și ne bucurăm foarte. Așteptăm cu nerăbdare numerele următoare ale acestei prețioase serii.

*

Imitațiunea sau **Urmarea Maicii Domnului**, traducere din italienește de *Pr. Iosif Tălmăcel*, franciscan. Editura Seminarului Franciscan, Hălăucești, (Roman). 80 pag. 15 Lei.

Cărțică foarte frumoasă despre Virtuțile Preacuratei Maicii Domnului, și binevenită tocmai la 15-lea cîntenar dela conciliul din Efes (431), unde a fost proclamată Maternitatea divină a Preacuratei Fecioare Maria.

Să o citească toți și să asculte glasul Maicii noastre spunându-ne în fiecare pagină: „*Urmează-mă pe mine*“.

„Cele trei Crișuri“

Revista care chiar prin titlul ei (*Cele trei Crișuri*) vrea să fie o sentinelă neadormită a românismului și a latinității la granița de Vest a țării, închină numărul dublu dela începutul acestui an unui mare eveniment național, trecut aproape neobservat de cei mai mulți cetățeni: centenarul înființării armatei noastre. Primele articole sunt dedicate *M. S. Regelui*, „centrul vibrant al tradițiilor, al jertfelor, al eforturilor, al înălțărilor” noastre. Interesant și articolul d-lui *S. Mehedinți* despre regele *Carol II* ca ostaș, pe care-l caracterizează citându-i cuvintele rostite nu de mult „dacă Doamne ferește, războiul ar izbucni” cuvinte ce arată tot pacifismul său și al poporului său. Urmează o privire retrospectivă asupra trecutului Armatei Române. O contribuție despre *Regele Carol I* și pregătirea diplomatică a intrării în războiu. Amintiri despre faptele de arme ale Diviziei *X* la *Mărășești*, despre relațiile militare franco-române. Mișcătoare amintiri despre neuitatul nostru prieten, generalul *Berthelot*. Despre entuziasm, unul din factorii de căpetenie ai izbânzii. Despre marină ne dă o interesantă contribuție însuși contra-amiralul nostru *I. Bălănescu*. Sumarul culminează, cum e și firesc, în articolele despre *Aviație*, războiul de mâine, știința și apărarea națională etc.

Lector (Patria)

RUGARE.

Rugăm să plătiți abonamentul *restant* și cel *viitor*, și să căutați noi *abonați* printre vecini și prieteni.

Bunul Dumnezeu o să vă răsplătească *de sigur*, ca sprijinitori ai presei bune, deci ai *reformei* individuale, familiale sociale și naționale, prin sămânța adevărului, a frumosului și a binelui.

O INIȚIATIVĂ INSEMNATA.

Recomandăm nu numai intelectualilor „uniți” „dar tuturor creștinilor preocupați de „*problema problemelor*” și anume: activitatea sau „acțiunea” creștină din partea mirenilor, broșura următoare :

AGRU buletinul asociațiunei Generale a Românilor Uniți, organ îngrijit de Broul agrului — Blaj. 48 pag. format mare în-8 15 lei. Problemele dezbătute sau expuse cu mare însufiețire și pricepere sunt prezentate cu toată importanța și amploarea lor.

Lauda harnicului secretar general! Să ne dea cât de iute al doilea Număr.

Un valoros diptic.

O devoțiune „conștientă și bine înțeleasă față de Isus Hristos prezent în sfântul arhivot al altarului și față de Preacurata fecioara Maria, vor fi cele două mai roditoare mijloace pentru reforma și ridicarea neamului nostru. De aceea recomandăm cu stăruință cele două cărți următoare ale Păr. *Simeon Chișiu* :

Luna Maiu închinată Preac. Fec. Maria. Conține considerații, exemple, rugăciuni și cântări alese.

140 pag. numai 8 lei (tip. „Presa Bună” — Iași)

Luna Euharistică 128 pag. format mai mare și mai luxuos. 25 de lei

Editura autorului: *Gherla* (Academia teologică).

Nou! Nou!

Românism și catolicism de I. Frolio.

Viața lui Isus (scrisă p. copii) de Alex. Ciura cu ilustrații în-8 cu 80 pag. numai 8 lei.

